

ZLATKO MILIŠA***NASILJE MEĐU MLADIMA ILI NAD MLADIMA!**

U tekstu se analizom sadržaja 60 novinarskih tekstova od početka 2004. godine do 17. travnja tematski izdvojilo istraživačko novinarstvo kao najučinkovitije medijsko prezentiranje problema mladih, gdje se mlade nigdje ne proziva kao nositelje nasilja!

UVOD

I dok se iz "šupljega u prazno" troše novci na UNICEF-ov projekt "Stop nasilju među mladima" kao na tobože primarni problem mladih – nasilje u školama i među mladima, postavljam pitanje kako predvidjeti, a kako prevenirati agresivnost, kao viši "rodni pojam" nasilju na svim razinama i među različitim populacijama? Zato agresivnost treba promatrati kao posljedicu nepostojanja komunikacije na svim razinama. Nasilje u školama je posljedica odgojne *atrofije* škole, a ne da uzroke tražimo samo u mladima. Zar nastavnici sami, nerijetko posežu za ocjenom kao sredstvom zastrašivanja? Zar nastavnici nerijetko vrše "nasilje" nad mladima s testomanijom, diktiranjima, faktografskim znanjima bez razumijevanja naučenoga? Zar ne postoje i problemi nasilja učenika nad nastavnicima i odgajateljima? Zar posljednji podatci o porastu depresivnosti kod mladih i autodestrukcije nisu važniji i prioritetniji u radu s mladima? Razlozi koji provociraju agresivnost (i) izvan školskih zidina trebali bi biti osnova u programima sprječavanja nasilja u školama. A toga nema!

Prioritetni problemi koji potiču nasilje su: 1. nepostojanje komunikacije na svim razinama, 2. nedostatak stručnjaka, poglavito specijalista u radu s nasilnom djecom ili zlostavljanom djecom, 3. činjenica da je agresivnost u mnogim segmentima društvenoga života mladima poticaj ili im plijeni pozornost, (nasilne scene ne elektronskim medijima), 4. zanemarivanje istraživačkoga pristupa u novinarstvu i mala pozornost u medijima rastućim problemima pedofilije, pornografske industrije nad maloljetnicima, roditelja zlostavljača (nasuprot senzacionalističkom pisanju o nasilništvu koje mladi potiču), 5. činjenici da su mladi u većini država na rubu društva i da (p)ostaju "prognanici života", 6. zaboravu da je analiza nasilništva zapravo (i) borba protiv društvenih predrasuda (o mladima), 7. prenatrpanost škola gdje 2/3 osnovnih škola radi u više od dvije, tri i više smjena kao i opširnost nastavnih programa te nedovoljnoga školskoga pluralizma, 8. nepostojanje centara za mlade gdje bi "zdravi đir bio životni stil" i gdje bi sami odabirali nastavnike i radionice, ili programe u kojima bi provodili svoje slobodno vrijeme i 9. konzumentsko-hedonistička orijentacija, gdje se dokoličarenje udružuje s ovisnošću o različitim opijatima kao novim životnim stilom mladih.

* Dr.sc. Zlatko Miliša, Sveučilište u Zadru

U svijetu politike i društvenih institucija agresivnost je na žalost čak i poželjna jer se njome zadobiva simbolička funkcija vođe! Kako se može licemjerno u mladima gledati najperspektivniji kadar, a istovremeno ih prozivati za nositelje međugeneracijskih sukoba i nasilja u školama!? Da paradoks bude veći, sociopedagoški u praksi (poglavito kod mladih) agresivnost spada među poželjnije načine ponašanja, ali (istovremeno) agresivnost je i najmanje istraživani način ponašanja, usprkos činjenici što se samo deklarativno i prigodničarski kritizira. U tekstu se navode argumenti sukobljenosti "prigodničarskoga" programa UNICEF–a na trošak poreznih obveznika, znanstvenih spoznaja o mladoj generaciji, UNESKOVA IZVJEŠĆA ZA OBRAZOVANJE IZ 1996., koji daleko ozbiljnije i odgovornije gledaju odnos obrazovanja i mladih, kao i najnoviji projekt hrvatskoga Caritasa koji promovira "pozitivne vibracije" za mlade! U tekstu se navode primjeri pomnoga istraživanja kršenja ljudskih prava nad ženama i djecom, Amnesty Internationala, a koji nigdje ne uzimaju za prioritet nasilje među mladima kao temelj kršenja ljudskih prava! U tekstu se analizom sadržaja šezdeset novinarskih natpisa potvrđuje hipoteza da se neprimjerenim kampanjama i medijskom halabukom mladi i odgojno-obrazovne ustanove (ne)izravno prozivaju uzrokom nasilništva. Od ukupno 60 članaka u gotovo svim našim tiskovinama, od početka veljače do travnja 2004. godine, koje smo podijelili u istraživačko novinarstvo, političke pristupe, te natpise o opisu pojedinoga slučaja koje tretira problem nasilja nad mladima ili među mladima (bullyinga), proizlazi da je više od jedne trećine njih pisana na granici senzacionalističkoga konstatiranja činjenica, koje su "išle na ruku" UNICEF-ovom projektu jer su prezentirale problem jedne dimenzije agresivnosti – nasilja među mladima (u odgojno-obrazovnim ustanovama). Napominjem da niti jedan članak koji je bio istraživačkoga karaktera nije tako "izokrenuo" značenje pojedinih varijanti, kako problem nasilja tretira UNICEFOV-a kampanja. Još je znakovitije da se do pojave te kampanje ne samo u medijima nego i među stručnjacima taj problem nije niti istraživao, a da ne govorim uzdizao na nacionalni nivo kao "hit tema za lociranje" problema mlade generacije!

1. Znanstveni i politički govor o agresivnosti i nasilju

Način na koji se problem mladih prezentira javnosti potpuno je neprimjeren projektu "Stop nasilju među mladima", gdje izlazi logički zaključak da su mladi po sebi nasilnici, a za sve to se indirektno optužuju škole i odgojno–obrazovne ustanove. U tekstu se obrazlaže teza da je agresivnost "viši rodni pojam" nasilju u školama i među mladima, što također pokazuje da se nasilje kao i agresivnost trebaju isključivo interdisciplinarno istraživati. Za početak je ovdje dovoljno podsjetiti na Frommovo viđenje da čovjek po sebi nije nasilan niti agresivan već da to postaje samo "ako nedostaju odgovarajući uvjeti za njegov rast i razvoj" (E. Fromm, Čovjek za sebe, Naprijed, Zagreb, 1977., str. 156-157.).

Tragična je činjenica da se taj problem u Hrvatskoj čak počeo politizirati jer je na samom kraju mandata Račanove vlade netko od njegovih činovnika

dao potpis tom projektu kao prioritetnom, a jednako se dogodilo i Sanaderovoj Vladi. Naime, ova Vlada, kao i ranije, smatra da se zabranama i dekretima štiti mladež. Na primjer, u paketu mjera za suzbijanje nasilja među mladima nova Vlada najavljuje stroge sankcije trgovcima koji tinejdžerima prodaju alkoholna pića, cigarete, "hladno oružje", sve do reafirmacije ideje Ljilje Vokić, ranije ministrice prosvjete da se mladima do 16 godine uskrate izlasci do kasnih večernjih sati bez da su u pratnji roditelja! Ne radi se ovdje samo o zabludama i krivim "vatrogasnim mjerama" koje ni posljedice neće umanjiti. Radi se o znanstvenoj ničim utemeljenoj konstrukciji problema nasilja među mladima, kao tobože glavnoga prioriteta u odgoju mladih i među mladima!? A temeljni mu je pristup s navodno potrebnom većom senzibilizacijom javnosti s neprimjerenim plakatima, koncertima u organizaciji UNICEF-a...

2. UNESCO i HRVATSKI CARITAS u sukobu s UNICEF-OM!?

Znam brojne znanstvenike i stručnjake koji su (mi) govorili argumentirano o različitim neprimjerenostima UNICEF-ove kampanje "Stop nasilju među mladim". Navodim samo neke netransparetnosti u radu; bez raspisanoga javnoga natječaja ili prethodnoga upoznavanje lokalnih prosvjetnih vlasti na nižim razinama o svrsi i načinu provedbe programa. Nadalje, činjenica da ne postoji dovoljni broj osposobljenih kadrova kao ni studijskih programa o nasilju kao i prevenciji na dodiplomskim studijima, što je pretpostavka osposobljenosti nastavnickoga odnosno odgajateljskoga kadra u radu s tom populacijom mladih, nepostojanje reprezentativnoga istraživanja o raširenosti nasilja među populacijom mladeži koji nisu u sustavu obrazovanja. Gotovo da ne postoje obrazovne emisije koje bi jasno govorile o tom obliku nasilja u društvu. Još uvijek se "na kapaljku" otvaraju nova radna mjesta za pedagoge, socijalne radnike i stručne suradnike te mentore i savjetnike u Zavodu za školstvo. UNICEF uvodi kategoriju "trenera" kao specijalista-psihologa za nasilje, a da su mnogi mentori, prosvjetni savjetnici i znanstvenici naprosto zaobiđeni tim projektom. To daje dodatnu sumnju u dobronamjernost cijeloga "humanitarnoga projekta". Nepostojanje priručnika za roditelje i nastavnike, znanstvenoga tretiranja problema agresivnosti kod djece i mladih pristupačne prosvjetnim djelatnicima i roditeljima, izostanak sinergijskoga djelovanja vlasti s raznim nevladinim i humanitarnim udrugama... Sve te manjkavosti i još neke druge napisao je Zvonimir Kotarac u Školskim novinama u tekstu "Prilog raspravi o sprječavanju nasilja među djecom i mladima" od 24. veljače 2004., str. 4. Kakvoga li licemjerstva da je UNICEF dobio novi mandat u Hrvatskoj pod izlikom (da im) više nismo rizična zemlja, pa stoga mogu prikupljati sredstva od gospodarstvenika i građana i tretirati problem bullyinga kao "problem broj" jedan u Hrvatskoj! Je li puka slučajnost da paralelno s kampanjom i plakatima rastu novinarski natpisi koji svakodnevno registriraju nova nasilja među djecom i u odgojno-obrazovnim ustanovama!? Nisu li neprimjereni sadržaj i način provođenja kampanje osnažili mlade grubijane da i oni tako budu zvijezde u medijskim natpisima! Moj odgovor je potvrđan. O tome ćemo u posebnom dijelu teksta koji sam

naslovio "Medijska prezentacija nasilja". Kakvoga li licemjerstva kada se zna da su mladi u tzv. zemljama u tranziciji (među kojima je i Hrvatska) tolerantniji prema strancima u vlastitim državama u odnosu na zemlje EU. A iste te države kao i SAD nam "prodaju" priču o postojanju rasne segregacije djece u Hrvatskoj i našem niskom stupnju razvijenosti interkulturalizma i snošljivosti za kulture drugih!?

Hrvatski CARITAS nositelj je projekta "Za mlade i o mladima" za 2004. godinu gdje se u opisu stanja mlade generacije podupire sociologijska teza o mladima koji sve više dolaze na margine društva. I upravo u toj činjenici Caritas vidi razloge rasta nasilja u obitelji, porast zlouporabe droga, kriminaliteta... Zato je Hrvatski Caritas posve jasno definirao cilj:

"probuditi interes mladih za zdravim stilom života i većim angažmanom u volonterskom radu", a to se može ne samo dijagnosticiranjem njihova neželjena ponašanja nego prvenstveno definicijom jasnih potreba i problema mladih iz "njihove perspektive". Jedan od najvažnijih zadataka koje je Caritas pred sebe postavio je: "PROMOVIRATI USPJEŠNE TIMOVE/POJEDINCE/STILOVE ŽIVOTA KAO UZOR/POZITIVAN PRIMJER VRŠNJACIMA." Nama trebaju "ogledne škole", naj-profesori i odgajatelji, radionice koje potiču pozitivno mišljenje, radionice za kritičko razmišljanje... (o čemu sam pisao sa suradnicima u studiji Zašto Zadru treba Centar za mlade?, Gradska knjižnica, Zadar 2004.) po uzoru na neka Europska iskustva kao i kategorija "uzornoga učenika" koji će biti medijski promoviran, a ne mali grubijani koji i u "crnim kronikama" ispadaju "zvijezde" jer ih se u domovima i stražari boje!

3. Kontraproduktivni učinci kampanja upućeni mladima

Još su Ujedinjeni narodi 1939. godine donijeli deklaraciju o zaštiti prava djece kroz projekt "Povelja za razvoj demokratske škole bez nasilja." Naglasak je stavljen na zaštitu prava djece. Čak je i ranije Ministarstvo prosvjete i športa pokrenulo projekt u svibnju 2001. pod nazivom "Afirmacijom pozitivnih vrijednosti protiv nasilja", da bi se cijeli projekt naglavačke okrenuo pod nazivom UNICEFOVE kampanje prošle godine STOP NASILJU MEĐU DJECOM. Ta, samo prividna, igra riječi bila je presudna u lociranju izvorišta problema: DJECA I ODGOJNO–OBRAZOVNE USTANOVE. Tada su krenuli jumbo plakati diljem Hrvatske. "ZADNJI U VRSTI, PRVI U MODRICAMA", "GRUBA RIJEČ BOLI VIŠE OD ŠAMARA" i "OŽILJCI OD OGOVARANJA SPORO ZARASTAJU". Kome su ti isti plakati (bili) namijenjeni i je li se itko upitao da se istima možda ne smanjuje nego raspiruje nasilje nad mladima? Koliko nespretnosti da su neposredno pored tih istih plakata u ožujku "osvanuli" drugi jumbo plakati s izgledom dječaka sa smiješkom čiji su zubi namjerno "stilizirani" da nalikuju na vampirske, a čiji je naziv "DANAS GRIZEM" (reklamni proizvod za štapić "Bobi"!)

Gotovo istovremeno s "poplavom tih plakata" i medijske halabuke događaju se premlaćivanja djece u Dubrovniku, Lošinju, Puli i Zadru! Iz ovoga se samo po sebi nameće pitanje: Zar smo doista povjerovali da će zaštitari ispred škola (i u autobusima u Rijeci) umanjiti nasilništvo?

Mislim da je i iz tih razloga kolegica Mirjana Kazija napisala provokativan tekst pod naslovom "Šamaraj me nježno" (u Školskim novinama od 17. veljače 2004. godine) gdje je zapisala ovo: "S obzirom na činjenicu da su se mnogi inozemni stručnjaci desetljećima bavili tim problemima, nije bilo poželjno, niti potrebno zamarati se izmišljenim umotvorinama, koje su na kraju promašile cilj". Sjetimo se samo ranije kampanje pod nazivom "SPORTOM PROTIV DROGE" kada su mladi uzvratili znakovitom inverzijom riječi: "Drogom protiv sporta". Ili kampanje ranije ministricе Ljilje Vokić o njezinoj političkoj odluci da se ograniči noćni izlazak do kada mladi smiju biti vani. Mladi su uzvratili porugom "VI IMATE MOĆ, A MI – NOĆ". Ili druga, opet politički intonirana kampanja pod geslom "KUPUJMO HRVATSKO", (kada smo se rasprodali) izazvala je nedavno jednoga potpisnika grafita, da pored jedne zadarske banke "uzvрати" novom porukom "KUPUJMO HRVATSKO. PUŠIMO LAVANDU"! Kada je dr. Dragan Primorac, ministar znanosti i obrazovanja proglasio dan prisjećanja na Holokaust onda su mladi u jednoj osnovnoj školi toga dana u Zagrebu nosili šal s natpisom "ZA DOM SPREMNI" (vidjeti u Globusu, 30. siječnja 2004.). Podsjećam da je današnja ravnateljica muzeja u Jasenovcu Nataša Jovičić kao bivša pomoćnica ministra prosvjete i športa u medijima izjavila da joj tadašnji ministar Strugar ne može ništa, glede ondašnje njezine afere s njezinom (nepostojećom) diplomom jer je prijateljica s ondašnjom premijerovom suprugom koja ju je i dovela na taj posao. Zar to nije demonstracija moći i novi vid nasilja koje nekima osigurava politički položaj?

4. UNESCOVA studija otkriva probleme mladih

Ranije kritizirani UNICEF-ov projekt u izravnoj je suprotnosti s UNESCO-ovim Izvješćem međunarodnoga povjerenstva za razvoj obrazovanja za 21. stoljeće (koje je objavljeno i prevedeno u knjizi pod nazivom "Učenje blago u nama", Educa, Zagreb 1988.). Jacques Derlores, kao predsjednik UNESCOVA povjerenstva eksplicitno je napisao da je borba protiv nasilja zapravo borba protiv predrasuda (str. 103.), a potom i drugačijega suodnosa nastavnik – učenik (str. 105.) Primjera radi, treba izbjegavati tradicionalističke predrasude da muška djeca trebaju biti snažna i "čuvari kuće". Dellores piše da se moramo izboriti za novi odnos nastavnika i učenika na "zajedničkim projektom... što može sam utjecati na rješavanje sukoba..." (Ista str.). Takvih mogućnosti nema kod nas u Hrvatskoj u pretrpanim školama, (gdje 2/3 osnovnih škola radi u dvije, tri i više smjena). U konačnici, UNESCOVO POVJERENSTVO decidirano zaključuje da je pluralnost u školstvu najbolji "bedem protiv nasilja"! (str. 62.). A i toga izostaje u hrvatskom školstvu jer su programi gotovo uniformirani, dok su u začetku tzv. alternativni programi. No to je samo pogled "iznutra" u nemoći škole kod suzbijanja nasilja. To su prihvatljivi UNESCOVI pedagoški okviri u kojima se treba odvijati dijagnosticanje i preveniranje nasilja u školama, a ne dovođenje Nizozemskih stručnjaka koje će po mjeri Tanje Radočaj

(Voditeljice UNICEF-ova Ureda za Hrvatsku) osposobiti "trenere" za sprječavanje nasilja...

J. Lesourne je u svojoj studiji "Obrazovanje i društvo" (Educa, Zagreb, 1993.) izvrsno zaključio da je i na Zapadu mlada generacija odbačena na "sam rub socijalnog tkiva društva" (str. 40.). Ako je tomu tako, zašto onda mlade tretirati kao "rasadnik" širenja društveno neprihvatljiva ponašanja?

5. O nekim zabludama i poticajnim primjerima u radu s mladima

Širenje ili umnožavanje terapijskih zajednica bez dobre prevencije kao prave terapije (u najširem njezinom određenju) nema rezultata u sprječavanju zlouporabe i raširenosti uzimanja različitih opijata među mladima. Ništa nismo postigli ni s otvaranjem centara za izvanbolničko liječenje ovisnika (kojih ima šesnaest u Hrvatskoj)... Samo Centri za mlade ili kuće za mlade, gdje će mladi sami birati voditelje radionica i vrstu programskih aktivnosti su pravi put, (iskustva Francuske). Pravi pozitivni primjer transparentnosti u radu i ciljevima primjer je hrvatskoga Caritasa u radu s mladima i pomoć mladima. Caritas u svojim programima kreće s poticanjem pozitivnih primjera među mladima, kako bi isti postali primjerom i/ili uzorom među vršnjacima. Nije li to pravi put preventivnoga rada s mladima? Sasvim sigurno da! Zato jer je konkretan i u ranijim akcijama pomaganja bolesnoj djeci bio dobro prihvaćen od građana. Kao jedan od najpozitivnijih primjera uzimam šestero učenica srednje Ekonomske škole u Zadru koje neumorno pod pokroviteljstvom Amnesty Internacionala i vodstvom svoje profesorice (pravne grupe predmeta) Vesne Ramljak organiziraju u Zadru već dvije godine niz akcija (s peticijama); sve s ciljem ili motom upućenim mladima (diljem svijeta) "Imat ćemo onoliko prava koliko ih sami tražimo!"

Zapadne zemlje jasno uočavaju potrebu uključenosti lokalne zajednice u preventivne programe. Sve preventivne akcije i programi moraju biti prihvaćeni od lokalne zajednice i podupirane od građana, a ne da ispada kako UNICEF traži ponajprije od građana i pravnih osoba financijsku potporu svom programu. Ne samo to i po shvaćanju kompetencije uvrijedilo je mnoge humanitarne udruge, stručnjake na sveučilištima koji su po vrlo čudnom principu selektivno konzultirani, a drugi gotovo bez obrazloženja – odbijani! A udruge koje mladi vode kao što su klubovi za mlade, studentske asocijacije, kao da ne postoje. Kakve li blamaže! A većina šuti!

Treba li ovdje podsjećati na činjenicu da je u svojoj knjizi "O agresivnosti", Karen Lorenc (Zodijak, Beograd, 1970.) kao i "otac" psihoanalize Sigmund Freud nisu vjerovali tezi o dobroti ljudske prirode te su oduvijek tvrdili da izostanak komunikacije u obitelji i društvu, kao i razvoj nesigurnosti i neuroze kod ljudi čine najvažnije predisponirajuće faktore agresivnosti (Lorenc, str. 49.). Suprotno nestručnim izjavama Tanje Radočaj, koji samo deklarativno optužuju nasilje ovi autori analiziraju primjere kada se agresija pojavljuje kao društveni poticaj!

Tanja Radočaj umjesto da "stane na kraj" (kada već uživa u demonstriranju moći) činjenici da spriječi nasilje na "malim" ekranima i drugim silama socijalizacije mladih ona se okomila na male grubijane (u školama i

drugim ustanovama i to samo temeljem rezultata, koje je provodila dr. Gordana Flander Buljan, a koju nije uključila u svoj Stručni tim UNICEF-a)? Zašto 2. milijuna kuna koliko misli potrošiti na taj projekt nije namijenila za zapošljavanje stručnjaka u školama!? Samo tako bila bi uvjerljiva. A tko će joj pratiti ili vrednovati program, to će reći 2005. godina! Kakvo demonstriranje neznanja i "foteljaške moći"!?

U Hrvatskoj u ovom trenutku čak 16% škola nema niti jednoga stručnjaka u tzv. razvojnim službama škola!? Najmanji broj takvih stručnjaka je u područjima od posebnoga državnoga interesa. Koga će onda "trenirati" Tanja Radočaj u tim školama!? Nasilje u školama po projektu UNICEF-a ispada da je ponajviše psihologijski problem za koji je bilo dostatno medijski "bombardirati" javnost da bi se priključile škole koje žele sudjelovati u tom projektu. Uvredljivim držim njihov plaćeni oglas u medijima da se svi mogu uključiti u "humanitarnu akciju" UNICEF-a, time da uplate "željeni iznos na račun banke... za projekt STOP NASILJU MEĐU DJECOM" (npr. u Globusu od 27. siječnja o.g.). To je doista krajnje licemjerno i diskriminirajuće za stručnjake koji pojam nasilja zasigurno bolje znaju od Tanje Radočaj i njezinih isturenih podobnih osoba iz javnoga života, odnosno članova Stručnoga savjeta. To je neviđena demonstracija moći političkih *sinekura* dobro umreženih u interesne skupine kojima je najmanje do rada s mladima! Doprinijeli su kaosu jer su mnoge škole željele, a nisu uključene u isti projekt! Pomoć od lokalnih vlasti nije im bila od koristi jer ni oni nisu bili upoznati s čitavim projektom.

Blago UNICEF-u kad ima ili računa na toliko (kompetentnih) "trenera" za nasilje, a samo Ministarstvo zdravstva priznaje da ima svega dvanaest specijaliziranih ljudi u radu sa zlostavljanom djecom, a Zavod za školstvo manje od stotinu mentora i savjetnika za sve predmete (pod)sustave školstava za čitavu RH!? Pa zar se nitko ne pita da se status "trenera" ne dobiva olako, zaobilazeći stručnjake koji su imenovani mentorima ili savjetnicima od Zavoda za školstvo? To je, otvoreno konstatiram, širenje kaosa u sustavu obrazovanja i radu s mladima! Nije ni čudo zašto nikada dosta svim tim frazeologijama i moraliziranja ...

6. Neke teze o ishodištima agresivnosti

Pristalice Lorencove instiktivističke škole tvrde da je agresivnost urođena, a sociolozi i antropolozi da je društveno determinirana, dok suvremeni psiholozi zastupaju tezu da je agresivnost stečena kroz traumatska iskustva... Takvu vrstu multidisciplinarnosti UNICEF ne zanima nego Stručni tim odabran po pozicijama vlasti ili dobro uključenih tzv. nevladinih struktura!

Premda nisam ni u dijelu pristalica Lorencove škole i zbog njegove eksplicitne teze da "pogon u čovjeku nije racio niti moral već instikt, koji je mnogo stariji od razuma" (str. 177.). Snažno je branio tezu da je impulzivno ponašanje genetski uvjetovano i dovodio do nemogućnosti valjanih protuargumentacija svojih neistomišljenika, navodeći brojne promjere kada svakodnevno (ogromna većina) gubi kontrolu nad vlastitim ponašanjem! Pitao

je svoje neistomišljenike: "Što ima snažniju moć od borbenog entuzijazma kad zarazi mase... naspram lažne plemenitosti"? (str. 199.)

Jedan od najsnažnijih i najteže oborivih tvrdnji Lorenca je da razumije mladu generaciju koja je skeptična do granica nihilizma (više je nego opravdana i danas aktualna)! (str. 212.)

Kasnije su i sociolozi uzroci agresivnosti tražili u "višku" otuđenja konzumentskoga društva" (M. Belančić, Opaske o dobroj ljudskoj prirodi, Gledišta, br. 6-7., 1970., str. 959.)

U pothodniku zadarskoga kolodvora i danas stoji grafit s dramatičnim sadržajem: "Najiskreniji oblik samokritike je samoubojstvo". Ili drugi ZD grafit "Ako ovakva škola znači život – živjela smrt"! U jednom od prošlogodišnjih istraživanja psihijatra dr. Goran Dodiga ustanovljeno je da su pučkoškolci završnih razreda u Splitsko-Dalmatinskoj županiji izjavili kako ih je čak 4% razmišljalo o suicidu.

7. Zašto "buja" agresija među mladima?

Postrumatski (ratni) sindrom, nesigurnost u izboru životnoga puta, opskurne nasilničke scene na ekranima interneta i elektronskih medija, relativiziranja domovinskoga rata, sukobi među generacijama i među djecom... sve to čine mlade "prognanicima života" (Petar Sorić, Školske novine, br. 6., 18. veljače 1997.). Nasilje u školama, zlostavljanje u obitelji, dokoličarenje i kaos u mislima mladih samo su izvedenica agresivnosti i reakcija mladih na "datu dezorganiziranost društva" (Lj. Bavcon, Socijalna patologija, Medicinska knjiga, Ljubljana, 1969., str. 43.). Psihologijsku pozadinu nasilju otkrivaju osobine djece kao što su impulzivnost, hiperaktivnost... U sociopedagogijskom određenju frustriranost mladih izaziva raskorak između svijeta iluzija ili zamišljajne stvarnosti i sukoba s realnošću. Zato je u pravu dr. Gordana Buljan Flander (kada u TV emisiji "Znanstvena sučeljavanja" od 25. veljače 2004.) kaže da agresija postaje opasna kada dobiva na legitimnosti i postaje poticajna mladom naraštaju. A upravo je ona prva na reprezentativnom uzorku u Hrvatskoj došla do podataka da svako peto dijete trpi nasilje od strane svojih vršnjaka. Kao ravnateljica Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba i voditeljica znanstvenoga istraživanja prva je došla do podatka (na uzorku od 25 osnovnih škola ili 5000 učenika od četvrtoga do osmoga razreda) da je 27% mladih izjavilo da su izloženi raznim vidovima nasilja. To je više nego u Španjolskoj i Engleskoj, ali ne i u ostalim zemljama EU ili SAD-a. Na svjetskoj razini (u istom istraživanju se konstatira) da je oko 30% emocionalno zlostavljanih te između 20 i 30% tjelesno zlostavljanih. O toma nešto poslije.

Ovdje samo ističem da to nije tako alarmantan podatak koji su neke novine senzacionalistički objavile kao nacionalni problem, pored činjenice da mladi grubijani imaju snažan poticaj iz društvenoga miljea, kao npr. argument da su poznati sportaši često i izraženi agresivci. Tajnu nedavnoga senzacionalnoga uspjeha nogometnoga kluba Varteks, njegov trener – Ćiro Blažević otkriva činjenicom jer je dečkima prije utakmice za suparnike kazao "Unakazite ih"! (Vidjeti u Jutarnjem listu od 26. 03. o.g.). Naravno to je samo

dio uobičajene "terminologije" za sportskoga protivnika i stimuliranja svojih igrača, a nikako jedinstven primjer.

Agresiji u školskom ozračju prethode izolacija djeteta, ismijavanja i nereagirane stručnjaka ili roditelja... Djeca vrlo brzo uviđaju svu ironiju agresivca kod izrugivanja uspješnima nazivajući ih "štreberima", a ako su pak manje uspješni u školskom postignuću i svakodnevnom životu onda ga grubijani "krste" glupanom. Iste "face" sve ismijavaju i "debeljuce", "tatine i mamine sinove", dovodeći senzibilnije vršnjake do totalnoga gubitka samopouzdanja. To je u odgoju najpogubnije. Evo primjera... Jedna učenica u anketi (objavljeno u školskom listu osnovne škole "Šimuna-Kožičića Benje") kazala je: "Jedva čekam da odem iz ovog razreda jer je opasan. Svi su protiv svakoga. Ponašaju se kao da su ti prijatelji, a u sebi misle drugo". Koliko u tim riječima postoji plastične slike naše svakodnevnice!? Zato je to samo za Laike školski problem. On je sociološka izvedenica! Najpogubniji oblik agresivnoga ponašanja je kada grubijani učine od vršnjaka nesigurnim ili iskompleksiranim.

Kada se već dogodi agresija onda je najpoželjnije da mladi nasilnik uvidi svu pogubnost želje da drugome nanese zlo. U praksi je na žalost čest slučaj da roditelji djece ili okolina ohrabruje agresivno ponašanje. Još je izraženija činjenica da se učimo promatrati nasilje nad drugim i pri tome ne učiniti ništa da ga odmah spriječimo ili preveniramo. Na posljednjem humanitarnom koncertu ambasadora dobre volje Zlatana Stipišića Gibonija, u Splitu posvećenom prikupljanju novaca za sprječavanje nasilja među djecom (Splitsko-dalmatinske županije!?) sam je pjevao pjesmu "Da mi je biti morski pas" grizao bih ljude sve od reda... U duhu UNICEFOVE PARADE KOJA JE POČELA S KAMPANJOM I NEPRIMJERENIM PLAKATIMA I KOJA ĆE U KONAČNICI ZAVRŠITI SA BLAMAŽOM. Odatle slijedi pitanje: Zašto nemamo koristi od kampanja od loše osmišljenoga programa "sprječavanja" nasilja u školama ako ne detektiramo točne razloge koji provociraju agresivnost?!

Pomoći mladom čovjeku možemo samo ako stvaramo takvo socijalno okružje koji će poticati njegove snove i učiti ga kontroli nagona i agresivnosti. Zato je stara formula iz psihijatrije i danas važeća: (DRUŠTVENA) FRUSTRACIJA + IMPULZIVNI NAGON = AGRESIJA. Zbog toga mislim da je danas dominantan afektivan obrazac ponašanja kod naših adolescenata. Suprotno tomu može biti i pedagoški poučna psihologijska "formula" koja kaže: POZITIVNA MISAO vodi lijepoj riječi, a ova dobrom djelu i obrnuto! Agresivnost mladih u domovima za nezbrinutu djecu kao i onima s poremećajima u ponašanju raste, jer su same te ustanove stigmatizirane od društva, a u tzv. školama za "normalnu populaciju" zavladała je odgojna nemoć! A mi i dalje liječimo posljedice i vidimo drvo, a ne šumu.

8. Medijska prezentacija nasilja i seksualnoga zlostavljanja

Naručitelji anketa kojima se želi potencirati problem mladih i sami ne znaju kakvu indirektnu štetu čine naciji i mladima. U najboljem slučaju problem se dijagnosticira i sve ostane na tome. Ipak razlikujem istraživačke

pristupe od deskripcije pojedinoga slučaja i politiziranja nasilničkih slučaja mladih.

8. 1. Istraživački pristup...

Dr. Zrinka-Jenković Roamer, dr. Meri Tadibnac-Babić i dr. Aleksandra Štrulhofera prošle su godine prema odluci uprave Filozofskoga fakulteta u Zagrebu ispitivale raširenost najnižega oblika agresivnosti u istraživanju pod naslovom "Seksualno zlostavljanje na Filozofskom fakultetu u Zagrebu". Ti podatci iz prošle godine ukazali su na činjenicu da je čak 41% zaposlenica toga Fakulteta izjavilo da su bile seksualno uznemiravane ili su se osjećale spolno diskriminirane. Slični su podatci i za EU gdje gotovo 50% žena tvrdi da su barem jednom bilo seksualno uznemiravane. Svaka je peta zaposlenica barem jednom bila i izložena neželjenom dodirivanju. A to su istraživači u SAD čak nazvali optimističkim podatkom s obzirom da je u toj zemlji čak 69% žena izjavilo da su na radnom mjestu bile podvrgnute raznim oblicima seksualnoga maltretiranja. (E. Hare and W. Dounohue, Sexual harassment: Identifying risk factors, Archives of Sexual Behavior, No. 27., 1998., str. 8–11.). Napominjem da se nakon toga znanstvenoga istraživanja nije pravno nitko procesuirao niti se smanjio broj seksualno diskriminiranih. Zanimljivo je da je tadašnji dekan prof. dr. Neven Budak (kao naručitelj te ankete) i pored činjenice da se na njegovoj ustanovi ništa nije po tom pitanju suštinski promijenilo od tada, ipak nedavno izjavljuje za Večernji list da je "sustav obrazovanja – sustav nasilja nad djecom" (od 19. veljače, o.g.). Nije li ta njegova izjava na granici nespretnoga hipotetskoga zaključivanja!? Ukoliko je mislio na preopterećenost djece gradivom, onda postoji i sasvim dokazano tumačenje da je dokoličarenje najbolji put u razne vidove devijantnoga ponašanja. Uostalom, tko se još upitao treba li ispitati zastupljenost nasilja nad nastavnicima odnosno odgajateljima u domovima za djecu i mlade s poremećajima u ponašanju!? Naime, manje je nepoznata činjenica da u zapadnim zemljama prosvjetni radnici sve ranije odlaze u mirovinu kako bi pobjegli od stresnih situacija koja se širi s odgojnom *atrofijom* škole. To je, pretpostavljam i ponukalo uredništvo Jutarnjega lista da otvori "pandorinu kutiju" s tekстом "Nasilje i nad profesorima" (Jutarnji list od 1. travnja o. g.). U istom tekstu anketirane nastavnice govore da su različitim verbalnim prijetnjama izloženi nastavnici koji nisu izgradili u dovoljnoj mjeri autoritet nad učenicima, ali i da su jednako tako izloženi istom vidu prijetnji od pojedinih roditelja kod "intervencija" za (veću) ocjenu! – Miljenko Jergović je u istraživanju "Globusa" od 16. siječnja o. g. upozorio na zabrinjavajuću činjenicu da svega 6,6% građana Hrvatske frustrira problem neuspjeha djece u školama. Zar to, ili rastući neopravdani izostanci s nastave nisu mogli biti predmet zanimanja UNICEF-a, i koji možda generiraju neke druge probleme!?

– "Nasilje među djecom je preuzeto od odraslih." Marijana Cvitila pored te elementarne činjenice upozorava na činjenicu o tome da srednje škole nemaju defektologa... Slobodna Dalmacija, 15. veljače 2004.

– "Socijalna skrb nad djecom u slijepoj ulici" Silvana Fable i Kristina Turčin, Jutarnji list, 8. veljače o. g.

– U "Globusovom" istraživanju od 20. veljače pod nazivom "Užas popravnih domova" utvrđuje se da je više od 50% štíćenika zlostavljalo svoje kolege, te da su isti i sami bili zlostavljani. Isto istraživanje pokazalo je da takvim domovima nedostaje gotovo 60% stručnoga osoblja za rad sa štíćenicima. Nedugo nakon toga Sanaderova Vlada "oslobađa" zapošljavanje za gotovo polovicu od toga broja potrebitih stručnjaka (do kraja 2004. godine?!)

– "Medijskom se halabukom ne rješavaju problemi mladih" (Pomoći mladom čovjeku možemo samo ako stvorimo takvo socijalno okruženje koje će poticati njegove snove i učiti ga kontroli nagona i agresivnosti.) Zlatko Miliša, Vjesnik, 10. 03. o.g.

– Osnovna škola Biograd anketirala je učenike o nasilju među vršnjacima: Svakako nas je zaintrigirao podatak da je u Hrvatskoj svako peto dijete žrtva nasilja. Među naših šestotinjak učenika, po toj bi logici ispalo da je gotovo stotinu djece izloženo nekom obliku nasilja. Sva je sreća da su rezultati pokazali da je naša škola u znatno povoljnijoj situaciji od nekih drugih sredina, kaže psihologinja Danica Dominis) Zadarski list, Jelica Farkaš, 17. 03. o. g.

– U "Školskim Novinama" od 16. ožujka (pod naslovom "Razgovorom i suradnjom protiv nasilja, koje potpisuje Maja Flego), prezentirani su najnoviji podatci iz 12 srednjih škola u Zagrebu, Velikoj Gorici, Petrinji, Varaždinu, Čakovcu, Križevcima, Bjelovaru i Bakru, gdje je utvrđeno da većina učenika nikada nije doživjela nasilje u školama, a preostali su nasilje doživjeli nekoliko puta ili samo jednom." Podatci koje je prezentirala dr. Ana Ivanek, viša prosvjetna savjetnica iz Zavoda za školstvo (u istom tjedniku) nedvosmisleno su pokazali da mladi zaključuju da se nasilje najviše događa na mjestima gdje oni izvan škole odlaze kao i to da je ono učestalije (prema mišljenju učenika prvih razreda srednje škole) u osnovnoj nego srednjoj školi!"

– "Provođenjem zakona suzbiti nasilje." Iako podaci govore da je gotovo 80% učenika završnih razreda osnovne škole probalo alkohol, nas to odavno ne zabrinjava" Ivana Brkić–Kalogjera, Jutarnji list 23. 03.o. g.

– "Sintetičke droge i smrtonosna ekstaza" - Godišnje zbog predoziranja sintetičkih droga umre više od pedeset mladih". Za pojedine smrtne slučajeve moglo bi se optužiti vlasnike diskoteka i klubova u kojima se održavaju tehno partyi", Dragan Grdić, Vjesnik, 22. 03. o. g.

– Glasnogovornik kardinala Bozanića Zvonimir Ančić o prikazivanju filma "Pasije": "Ne bi bilo dobro da djeca gledaju taj film bez roditelja. .. Bit problema je što mi nemamo nikakvu regulativu kojim filmskim sadržajima djeca smiju biti prepuštena... U SAD isti film je označen oznakom R, što znači da ga djeca i mlađi do 17 god. smiju gledati samo uz pratnju roditelja ili odrasle osobe, no kod nas takva regulativa ne postoji"... I.K.B., Jutarnji list, 26. 03. o. g.

– U istraživanju na uzorku srednjoškolaca na području Primorsko-goranske, Dubrovačko-neretvanske, Ličko-senjske i Istarske županije (pod

vodstvom dr. Petra Bezinovića iz Centra za istraživanje odgoja i obrazovanja iz Zagreba) pod naslovom "kako djeca i mladi provode slobodno vrijeme", sociolog dr. D. Lalić (za Jutarnji list od 27. ožujka o. g.) zaključuje s pravom da smo neopravdano godinama tretirali samo jednu vrstu problema mladih (ovisnost o drogama), zaboravljajući probleme neselektivnoga gledanja televizije, kockanja..., a voditelj istraživanja dr. P. Bezinović zaključuje da je dokoličarenje u uskoj vezi s problemom ovisnosti (što sam utvrdio u svojoj studiji sa suradnicima: "Zašto Zadru treba Centar za mlade?", Gradska knjižnica, Zadar, 2004.). Ovi zaključci preneseni su iz teksta "Mladi više vole kladionice od knjiga i stranih jezika", a koje je potpisala novinarka Ivana Brkić-Kalođera.

– U istraživanju službe za suzbijanje ovisnosti pri poglavarstvu grada Splita "Slobodna Dalmacija" od 17. travnja o. g. navodi šokantne podatke da se trećina splitskih tinejdžera osjeća depresivno, a svaki deseti splitski tinejdžer razmišlja o samoubojstvu. U istim novinama Edi Žitnik, voditelj Centra za prevenciju suicida udruge "MI" objašnjava da je čak sedam posto mladih planiralo suicid, a dva posto učenika i pokušalo provesti (završivši na medicinskom tretmanu) te da treba podržati prijedlog Vedrana Mardešića (voditelja Gradske službe i toga istraživanja) da treba uspostaviti Odsjek za zaštitu mentalnoga zdravlja mladih ljudi (koji je u Splitu ukinut 1995. godine).

Niti jedan od ovih članaka ne uzima mlade niti odgojno-obrazovne ustanove odgovornima za širenje nasilja!

8.2. Deskripcije (pojedina) slučaja nasilja

Ovdje bilježimo gotovo svakodnevne novinske natpise slučaja "divljanja mladih" koje su mediji precizno bilježili, a koji su dramatično, gotovo svakodnevno rasli od konca siječnja ove godine, kada je UNICEF pojačao kampanju u potrazi za novcem (u predviđenoj sumi od 2. milijuna kuna, a do tada je bilo skupljeno manje od polovice novca), kako bi (se i manifestacijama) sprječavalo nasilje među mladima...

– "Skintheasi napali francuske studente", Lordan Prelog, Jutarnji list, 07. 02. o. g.

– "Maloljetnici će srediti skladište u kojemu su divljali", Jutarnji list, Stanko Ferić, 09. 02. o. g."

– "Dječaka teško pretukli i mučili nožem i cigaretama u odgojnom domu u Malom Lošinj", Novi list, Andrea Vukelić, 10. veljače 2004.

– "Šokantna ispovijed 15-godišnjeg dječaka štíćenika odgojnog doma u Malom Lošinj: --- "Tukli su me šipkama, a leđa mi rezali nožem i palili opušcima", Jutarnji list, Alen Kurbanović, 11.02.o.g.

– "Odgojitelji nemoćni pred nasiljem pojedinih štíćenika" Novi list, Ira Cupać-Marković, 11. 02. o. G.

– "Osumnjičeni za zlostavljanje 15-godišnjaka branio se šutnjom", Jutarnji List, Alen Kurbanović, 12. 02. o. g.

– "Priveden i četvrti napadač na dječaka", Slobodna Dalmacija, Ivancica Celevska, 11. veljače 2004 .

- "Marijo ide teti u Rogoznicu", 12. veljače, Slobodna Dalmacija, Ivančica Celeska.
- "Nasilje bez kazne", Slobodna Dalmacija, Darko Plevnik, 13. veljače o.g.
- "Pula: Šestorka napala maloljetnika dok je spavao", 14. veljače, Slobodna Dalmacija.
- "Prijava za trojicu maloljetnih nasilnika iz Škabrnje", povodom paljenja srpske kuće, A. Vučelić, 16. veljače 2004. "Englezi i Hrvati prvaci divljanja, (Ivo Šeparović) i "Spasimo navijače od huligana", Franjo Arapović – sve u istom broju Slobodne Dalmacije od 16. veljače o. g.
- "Smanjuje se dobna granica za kaznenu odgovornost mladih", M. Cvrtila, Slobodna Dalmacija, 17. veljače o. g.
- U tekstu pod naslovom "Skandalozna kronika privatne škole" u Nacionalu od 17. veljače o. g., novinar Borislav Jelinić piše kako tu školu potresaju brojni skandali jer su posljednji istoj anketi – "čupkanje", uvreda, izrugivanja, "pozajmica" novca (najčešće za vrijeme školskog odmora).

Od ukupno 60 članka iz svih tiskovina (koji se analiziraju u ovom tekstu) posebno u ovom dijelu o medijskoj prezentaciji nasilja: od istraživačkoga novinarstva i deskripcije pojedinoga slučaja nasilja među mladima te nasilja nad mladima do političkoga pristupa – koji slijedi... u 22 slučaja sami natpisi sugeriraju senzacionalističko pisanje o mladima kao glavnim akterima agresivnosti. Paralelno s kampanjom «Stop nasilju među djecom» analizom sadržaja 32 članka iz različitih tiskovina koje samo zaključuju probleme nasilja, čak 14 naslova izravno govori o mladima kao nasilnicima (u odgojno-obrazovnim ustanovama) i to u vremenu od početka veljače do travnja ove godine. Kako smo vidjeli iz naslova tih članaka čitatelji se izvještavaju o nositeljima nasilja: mlade ili ustanove u kojima mladi borave, dok deset članaka nalaze (potencijalni) izvore nasilja u drugim subjektima. Natpisi koji prenose mišljenja političara o tom fenomenu značajnije se ne razlikuju. Ono što bitno odstupa od prezentiranoga problema je istraživačko novinarstvo. O tome nešto kasnije. Za sada zaključimo sljedeće...

U vremenskom razdoblju od 7. veljače do 17. travnja 2004. godine (od kada analizom sadržaja pratim kako tiskovine pišu o različitim oblicima nasilja mladih – uključujući i autodestruktivnost, a gotovo paralelno s UNICEF-ovom kampanjom koja se i zove "Stop nasilju među mladima"), proizlazi (kako smo već ranije zaključili) da su mladi u većini slučajeva nositelji nasilja u školama ili odgojno-obrazovnim ustanovama, gdje najčešće (međusobno) "treniraju" agresivnost. U ostalim slučajevima zaključuju se nasilja nad djecom ili drugi razlozi koji su uzrokovali druge oblike autodestrukcije kod djece i mladih. Sve to snažno sugerira zaključak o mladima kao izvorištu problema gdje se posljedica uzima kao uzrok promatranoga problema. Kod istraživačkoga novinarstva nema takvoga senzacionalističkoga pisanja, jer se novinar ne zadovoljava deskripcijom stanja. No, najneučinkovitiji su u otkrivanju fenomenologije toga problema politički pristupi...

8. 3. Politički pristup:

U anketi "Slobodne Dalmacije", pod vodstvom mr. Damira Pilića i mr. Suzane Kunac pod naslovom "Četvrti urbicid u Zadru" (od 25. siječnja 2003.) zaključuje se da je Zadar "istaknuta utvrda socijalne patologije u Hrvata"... s ideologijskim, a ne znanstvenim diskursom. Ti isti potpisnici "istraživanja" u Zadru vide utvrde jednostranačja, nacionalističkih ispada mladih, vodećom sredinom u Dalmaciji po broju konzumenata droge (zaboravljajući da je u istim novinama u ranijem istraživanju agencije "Puls", nekoliko godina ranije, utvrdila kao je Split "metropola droge"!?). To sam "istraživanje" nazvao najobičnijim političkim pamfletom i umocidom potpisnika teksta!

U tekstu Vladimira Urukala pod naslovom "Đaci na nastavu dolaze s đepnim noževima") od 13. 03. u Slobodnoj Dalmaciji te podnaslovom "Stop "skakavcima" u pernicama" reaguju Lucija Čikeš (iz HDZ-a) i Milenka Opačić (iz SDP-a) s obećanjem novinaru kako će taj problem uvrstiti u dnevni red Odbora za obitelj, mladež i šport i predložiti da se prodaja noževa za mlade tinejdžere zakonski regulira. Jesu li čule te političarke za podatak da u SAD-u, gdje je donesena takva zabrana u većini država i pored donesenih dekreta – svaki peti učenik bio je žrtvom napada ili mu se prijetilo oružjem? (Prema: I. Cajner-Mraović, i Z. Dujmović, Poremećaji u ponašanju u relaciji sredstava izvršenja razbojstva maloljetnika, Napredak, br. 2., 1990., str. 197.).

U tekstu pod naslovom "Svi osuđeni maloljetnici u Ivanec, Split i Osijek", novinarka Jutarnjega lista Kristina Turčin spominje političku odluku po kojoj bi nova mreža odgojnih slučajeva ispaljenih hitaca iz vatrenoga oružja na prozorska stakla, mogući odgovor (nepoznatoga počinitelja) na činjenicu (prema mišljenju novinara) da je ta nekada elitna gimnazija "Kreativna škola" u ravnateljjevoj je trci za novcem" zaboravila humanitarna načela. Kakve li nedopustive generalizacije i opet iste implicitne poruke da je problem proizašao iz škole!?

– "U domu u Lošinj stariji su štíćenici silovali Valentina", Antonija Vučić, Večernji list, 17. 02. o. g.

– "Policija nije prijavila više od tri maloljetnika", Novi list, Sandra Poljak-Juričić, 18. 02. o. g.

– "Učenik u školu donio bombu zbog zaštite" Jutarnji list, A. Nižetić-Capković, 18. 02. o. g.

– "Sedmorica srednjoškolaca napala i izudarala vozača autobusa", Siniša Klarica, Zadarski list, 19. 02. o. g.

– "Kazna za roditelje, a ne za djecu", Večernji list, Diana Barbonić, 21. 02. o. g.

– "Najavljena reorganizacija domova za odgoj djece i mladeži te se odvajaju štíćenici s psihičkim teškoćama, M. Cvrtila, Slobodna Dalmacija, 21. 02. o. g.

– "Bitka za zadarsku mladež ili poslovni prostor!?", P. Opačić, Slobodna Dalmacija, 27. 02. 2004.

– "Trojica učenika iscipelarila mlađeg", Ivan Grgat, Zadarski list, 28. i 29. 02. o. g.

– "U tijeku pripremni postupak protiv nasilnika maloljetnika" (nakon što su privedeni zbog premlaćivanja zadarskoga štíćenika doma), Lada Kalmeta, Slobodna Dalmacija, 06. 03. o. g.

– "Nasilje u školama; je li u nas gore nego u Americi!?" Koliko neprimjereni nastavni programi potiču nasilništvo maloljetnika", Mirela Lilek, Vjesnik, 09. 03. o. g.

– "Roditelji oteli djecu iz doma u Nazorovoj"; U nadnaslovu teksta: "Zakomplicirao se slučaj novigradskog poduzetnika prijavljenog za seksualno zlostavljanje kćeri". Povodom istoga slučaja dr. Gordana Flander-Buljan je u istim novinama izvrsno prokomentirala da je to ilustrativni primjer u kojemu se štíte prava roditelja da viđaju svoju djecu u domovima, a "premalo pravo djeteta na život bez zlostavljanja"!

– "U Rijeci otac priznao seksualno zlostavljanje svojih kćeri", I. Mikuličić, Novi list, 20. ožujka o. g.

– "Učenik skočio u smrt s Katedrale", Zadarski list, Danko Radaljác, 20. i 21. ožujka o. g.

– "Alkohol i droga ubili troje mladih u Zagrebu i Dubrovniku" (pretpostavke smrti: prekomjerno uzimanje alkohola i ecstasyja na techny partyju", Marijan Malčević i Mladen Gojun, Večernji list, 21. 03. 2004.

– "Virus rasizma u virtualnom prostoru" – Zagrebački skinsi surađuju sa "subračom" Srbima, Vanja Majetić, Vjesnik, 22. 03. o. g.

– "Policiji prijavljene prijetnje novinaru od strane zagrebačkih Skinheadsa" A.N.C. Jutarnji list, 23. 03. o. g.

– "Uhićen distributer fanzina Skinhead"; Policija je uhitila dvojicu distributera materijala u kojemu se veliča nacistički pokret" ... poziva na rat protiv doseljenika, Davor Butorac i Merita Arslani, Jutarnji list, 26. 03. o. g.

– "Zadarska policija neće podnijeti prijavu protiv odgajatelja koji je pijane štíćenike popravnog doma htio smiriti", M. Gugić, Jutarnji list, 31. 03. 2004.

– Gotovo svi učenici osnovne škole "Gripe" iz Splita tvrde da trpe nasilje od svojih vršnjaka (u Slobodnoj Dalmaciji od 04. 04. o. g.). Potaknuti UNICEF-ovom akcijom to su djeca izjavila u anketi, iako glavni inicijator te ankete Srđan Crnjak, kaže da je "nasilja uvijek bilo među učenicima, mislim jednako kao i do sada"... Pitam se što bi bilo da su anketari ispitali koliko ima "obratnog nasilja" nastavnika prema učenicima od onih koji ocjenu koriste kao sredstvo zastrašivanja, testomanije, do najblažih oblika povrede razvoja dječje kreativnosti kao što je diktiranje ili provedbe "kontrolnih ispita" iz tzv. odgojne skupine predmeta! kontrolnih iz vjeronauka. Ovo namjerno ističem jer su za aspekte nasilja među djecom uzete kategorije (ustanova koju je najavilo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (a nakon incidenta u lošinjskom domu). U istom tekstu državni tajnik dr. N. Žganec s rezigniranošću zaključuje da u domovima i danas nedostaje još šezdeset stručnjaka, a da se u Malom Lošinjju još nije zaposlio psiholog jer se nitko nije prijavio na natječaj." Moj komentar je da je i to logično s obzirom na senzacionalističke izjave iliti načine prezentacije "moći" malih nasilnika koji su svom vršnjaku žiletom ispisali na leđima jasnu poruku "druker", a sam nasilnik

nagrađen medijskom kampanjom (ne)učinkovitosti sprječavanja nasilja među mladima!

Službeni podatci govore da za zemlje EU postoje podatci kako su 20% djece zlostavljači ili žrtve zlostavljanja. To odgovara podacima koje je dobila na uzorku zagrebačkih adolescenata Katarina Elez i dr. Gordana Flander-Buljan o podacima koje smo ranije spomenuli. Je li to UNICEF-u bilo dovoljno da otpočne s kampanjom nasilja među mladima, zaboravljajući na sve gore spomenute načine nasilja nad djecom!? Kao primjer ovdje ističem drugu važnu konstataciju dr. Gordane Buljan-Flander (ravnateljice Poliklinike za zaštitu djece u Zagrebu) da čak jednu trećinu svih zlostavljača čine roditelji. Međutim, nije joj palo na pamet priključiti se kampanji stop nasilju među mladima ili time indirektno optuživati mlade za širenje nasilja!

Pored djece, najčešće žrtve nasilja u obitelji su žene. Treba li ovome pridodati podatak da su muškarci skloniji fizičkoj agresiji.?

9. Nasilje nad mladima

Zlostavljanje djece počinje od vremena trudnoće kada je majka ovisnica ili kada je izložena (time i djetete) agresivnošću sredine i psihološkim traumama.

Ranije spomenutom UNICEF-u nije problem što u zemljama tzv. Trećega svijeta djeca zaključena za bilo kakvo obrazovanje, da je u Rusiji danas gotovo 40% neuhranjene djece ili s totalno nezdravom ishranom svakodnevno preživljavaju turobne dane svakidašnjice. U Indiji ili Kini stotinama se tisuća mladih onemogućavaju elementarna ljudska prava bez ikakve pravne zaštite države ili inicijative i podrške odraslih? To su samo neki elementi iz svjetske politike nebrige o mladima. Amnesty International u duhu zaštite i promicanja ljudskih prava početkom 2004. godine napravila je sjajan dokumentarni film u engleskoj verziji, (koji kod nas na žalost nije preveden niti prikazivan) pod nazivom «alt's in Our Hands – Stop Violence against Women» u kojima su prikazani najdrastičniji primjeri kršenja ljudskih prava žena, djevojaka i curica u Namibiji, Meksiku, Kongu, Jordanu i Rusiji. U istoj toj Rusiji nasilje u obitelji je "tabu tema" gdje, prema podacima istraživača Amnesty Internationala čak 2. milijuna djece godišnje pobjegne iz kuća kako bi izbjeglo nasilje ukućana. Prezentirani su doista morbidni primjeri u Jordanu gdje se ubijanje žene percipira kao "ubojstvo iz časti", gdje su čak jedna trećina od svih žrtava curice i djevojke do osamnaest godina starosti.

"Globusov" reporter (vjerojatno potaknut tim činjenicama) boravio je nedavno u Tajlandu i Kambodži, gdje se prostitucija nudi kao najvažnija turistička atrakcija i otkrio kako djevojčice od 12 godina završavaju u vrtlogu prostitucije, te kako se ni unatoč policijskim akcijama seks-industrija nad ženama i curicama ne može zaustaviti... ("Globus" od 1. travnja o. g).

Poznata je činjenica da je Nizozemski parlament 28. studenoga 2000. godine legalizirao dragovoljnu eutanaziju. Međutim, malo je poznato i to da prema novom nizozemskom zakonu ni nakon šesnaeste godine djeteta ne treba suglasnost roditelja za eutanazijom, a mlađi od te dobi imaju prava za takvo "dragovoljno" samoubojstvo uz dopuštenje liječnika ili jednoga roditelja.

(Vidjeti oštroga kritičara takove liberalizacije zakona; u knjizi Patrika J. Buchanana, *Smrt Zapada*, Kaptol, Zagreb, 2003., str. 1-19.)

A kod nas? Evo nekoliko aktualnih primjera...

Gdje su ti silni dušebrižnici za mladu generaciju kod medijski registriranoga morbidnoga primjera širenja pornografskoga materijala nad maloljetnom puležankom (vidjeti u Novom listu od 16. ožujka) gdje je novinarka D. Majić ispravno zaključila da zahvaljujući malograđanskoj znatiželji i pohoti s jedne i moćnoj digitalnoj tehnologiji s druge strane, isti se pornografski materijal "munjevitom brzinom proširio Pulum" i postao atrakcijom u otkrivanju identiteta te ljepušaste maloljetnice. Umjesto obratno da se sve strukture "dignu na noge" u kaznenom progonu svih oni koji su dozvolili masovnu distribuciju materijala snimljenih na CD, a potom "prikačenih" na e-mail poglavito "korisnika" srednjoškolske populacije!

U prošloj 2003. godini zabilježeno je u policijskim izvješćima 73 slučaja brutalna napada i uništavanja vozila zagrebačkoga javnoga prijevoza (od kojih je policija saznala za pet počinitelja), ali iz teksta u Nacionalu snažno sugerira teza da su to napravili mladi huligani, na što je na žalost i lakomisleno odgovorio (na novinarsko pitanje) sociolog, dr. Benjamin Perasović kako je to (generacijski) "proizvod njihove frustriranosti" (Nacional, 13. siječnja 2004.). Doista nedopustivo da se donose generalizacije, a da se nemaju egzaktni podatci o počiniteljima. Zašto npr. nisu tako alarmantni podatci da je samo u prošloj godini 26 djece umrlo od posljedica prometnih nezgoda koje su stariji (vozači) izazvali? Zar nije indikativna činjenica da Stipe Jagić, voditelj Odsjeka maloljetničke delikvencije PU Splitsko dalmatinske temeljem činjenica da na području te županije nema maloljetničkih bandi, da je maloljetnički kriminal u padu, ali da je zato pedofilija u porastu (u Slobodnoj Dalmaciji od 4. travnja o. g. U izjavi za iste dnevne novine ističe da je za 20% u odnosu na raniju godinu zabilježen porast kaznenih djela na štetu djece (od zapuštanja do zlostavljanja maloljetnika s najtežim seksualnim deliktima).

Neumoljivi statistički podatci (kojima raspolaže MUP i Poliklinika za zaštitu djece i mladeži) od 1991-1993 godine bilo je zabilježeno 125 slučajeva seksualnoga zlostavljanja maloljetnika dok je samo u 2000. godini bilo registrirano 433 takva seksualna zlostavljanja djece. U Zadru je u 2000. godini bilo prijavljeno u Centru za socijalnu skrb 57 slučajeva zlostavljanja djece dok se u 2003., godini taj broj popeo na 157 (ili u 100%-nom povećanju!).

Antonio Clevenna s Instituta za farmakološka istraživanja Mario Negri u Italiji otkrio je da je u 2003. godini 12000 mladih dobivalo antidepresive, koji nisu licencirani za djecu. Najviše takvih vrsta nasilja nad djecom i zlorabljenja djetetove osobnosti zabilježeno je u Nizozemskoj i SAD-u, što je zabilježeno prošle godine u dva broja časopisa "British Medicinal Journal"!

Jasna Babić u Nacionalu od 28. kolovoza 2002. godine slučaj je nekolicine nasilnika u srpnju 2002. nazvala "rasističkim napadima tinejđerske bande s Trešnjevke" (u Zagrebu), čiji je glavni *egzekutor* učenik XV. elitne gimnazije iz Zagreba... Nekoliko takvih ispada zabilježenih u Zagrebu bilo joj

je dovoljno da zaključi o "rastućem rasizmu u Hrvatskoj", dok su policijska izvješća govorila da je riječ doslovno o nekoliko "mladaca prozvanih na saslušanje uz nazočnost roditelja". Odatle su nabujale senzacionalističke vijesti o zloglasnim hrvatskim skinheadsima. Prikazano je to kao da je bilo riječ o većoj organiziranoj skupini "hrvatskih arijevac". Sreća je ipak ta da je i sama novinarka sugerirala zaključak da su mladi posegnuli za grubijanstvom samo u dva navrata (u srpnju i kolovozu; prvi puta na sina Egipatskoga veleposlanika i drugi put na jednu obitelj podrijetlom Portorikanaca).

Kako neizravno i "zakonodavci" potiču nasilnici nad mladima govori i članak pod nazivom "Svojom sporošću vrhovni sud nagradio silovatelja 19-godišnje djevojke u Osijeku", koji je potpisao Dušan Miljut u Večernjem listu od 1. travnja o. g. Ili drugi: "Zbog nedostatka dokaza Zadarsko državno tužiteljstvo odustalo od progona optuženih za blud nad curicom", Minja Guić, Jutarnji list, 1. travnja o. g.

– "Školski domar istukao učenika osmog razreda u Kaštel Starome", V.V. Jutarnji list, 1. travnja o. g.

– "Svake godine u nas se prijavljuje sve više slučajeva seksualnog zlostavljanja maloljetnika" Nenad Neveščanin, Slobodna Dalmacija, 04. 04. o. g.

A što je s ranije spomenutim suptilnim mehanizmima nasilja nad učenicima, koje nemali broj nastavnika provodi nad djecom, u dokazivanju svoga "autoriteta": ocjena (npr. tzv. kontrolni ispiti iz vjeronauka), testomanija, diktiranje iz udžbenika (kojim se guši svaka inicijativa učenika), tzv. "tihi rad" učenika, traženje faktografskoga znanja bez razumijevanja... sve do prenatrpanosti učionica gdje je grupa, a ne učenik-pojedinac subjekt obrazovanja!?

Slijedom ovoga pitanja otvaram nova, ne manje značajna u razumijevanju fenomenologije nasilja ...

Zašto razloge pojedinačnih oblika nasilništva mladih generalizirati (kao ranije spomenuta novinarka) i nazivati ih "nacističkim ispadima"? Zašto nije prioritet u preveniranju autodestrukcije mladih i rastućih poriva za suicidalnošću? Uostalom, zašto stvari ne postaviti tako da su ti isti mladi agresivci bili potaknuti na nasilje koje su novinari bilježili (nakon prikazivanja) filma "American History" (u hrvatskoj distribuciji "Generacija x"), kao projektu "surove bijele amerike"...Tada je otprilike i prikazivan izvrstan američki (mračni) triler pod nazivom "Seven" (Sedmica) redatelja Devida Finchera gdje glavni "fighter" poručuje mladima: "Lakše se je izgubiti u drogama, nego suočiti se sa životom. Lakše je ukrasti ono što trebaš nego zaraditi". Tko je od stručnjaka istražio pogubnost jasnih poruka takvih filmova!?

Dokumentarni film s Michelom Jacksonom, prikazan na Novoj TV od 26. veljače 2003. godine prikazuje ekscentričnoga pjevačkoga idola mladima koji kupuje bez cilja i svrhe ... Pozadina njegove perverzije s pedofilijom svima je poznata kao i činjenica da je i danas na slobodi. Kakve poruke, a mi se tobože grozimo nad nasiljem koje mladi šire (u školama). Analizirajući TV program u SAD, psiholozi su utvrdili da prosječno dijete do svoje punoljetnosti svojim očima vidi gotovo 200.000 nasilnih činova ili čak 16.000 ubojstava... A

tko još potencira spoznaju da se "Pokemoni", "Digimoni" za najmlađe ne preporučuju za gledanje (emotivno senzibilnijoj) djeci u Japanu, koji iste crtiće kod nas plasiraju bez ikakve kontrole i odgovornosti. A igrice na Playstationu ili programi (koji cijeli dan prikazuju, slične, djeci neprimjerene crtiće) Cartoon Network?

U ovoj godini policija bilježi prve pokušaje i detaljne planove otmice djece naših bogataša (detaljnije u Globusu od 5. ožujka o. g. u tekstu "Otmičari bogataških sinova"). Prijetnje estradnoj zvijezdi Thomsonu putem Interneta, ("Globus" od 9. siječnja o. g.). Zar sve to ne opravdava naslov (s početka) ovoga teksta?

U rubrici "Gledišta" tjednika Fokus od 27. ožujka o. g. Dario Čehić potpisuje članak u kojemu sa zgražanjem zaključuje da magazin "Klik" namijenjen djeci u svom sadržaju nudi "pornografski pristup spolnosti... i druge morbidnosti"...

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Način na koji UNICEF prezentira probleme mladih u Hrvatskoj (tijekom prošle i početkom ove godine) vode neupitnom zaključku da su mladi izvorište nasilja i da su škole i odgojno-obrazovne ustanove nositelji problema. Potpuno krivo i znanstveno neutemeljeno. Analizom sadržaja 60 novinarskih natpisa u prvom kvartalu 2004. godine najmanje je onih koji opisuju nasilje nad mladima ili su istraživački orijentirani. To stvara krivu sliku koja samo odgovara UNICEF-ovoj kampanji, koja brojna pitanja i probleme mladih tretira kao problem koje izazivaju mladi! Analizom medijskih natpisa koji ostaju na deskripciji pojedinoga slučaja nasilja (i političkih pristupa), proizlazi "zaključak" da su mladi izvorište problema samo zato jer su članci pratili kampanju UNICEF-a, kojom se željela pokazati ili "sugerirati" teza javnosti da su mladi izvorište nasilja!

Zašto bi nasilje među mladima (u školama i domovima) bilo prioritetni problem mladih i nacije. To samo zna UNICEF sa svojom agresivnom kampanjom. Uostalom, zar nasilje u školama i među djecom nije samo izvedenica rastuće agresivnosti u svim segmentima populacije!? Zar nasilje u školama nije izvedenica sveopće odgojne *atrofije* odgojno-obrazovnih ustanova. Pored toga, ne vide se ili ne uvažavaju znanstvene činjenice da je ovisnost postala kao i dokoličarenje novi stil života mladih (Istraživanje dr. A. Leburić i dr. Inge Koludrović u knjizi "Skeptična generacija", AGM, Zagreb, 2002.) te da su mediji postali primarni *agens* socijalizacije mlade generacije, a ne kao ranije škola ili obitelj (Vidjeti u studiji dr. V. Ilišin sa suradnicima, Mladi uoči trećeg milenija, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, 2002.). Zašto se govori samo o nasilju među mladima, a ne i o nasilju nad mladima? Odatle naslov našega teksta!

Žalosna je činjenica da agresivnost u politici, sportu ... postaje poželjan model ponašanja samo, ako ima dobro lobiranu infrastrukturu moćnika jer se tako dospije na tron političke stranke, funkcije, položaja u nekim firmama, ili dobro unovčenim poslovima, a pod «firmom» humanitarne akcije! Tako su i neke "humanitarne" akcije plod agresivnih pojedinaca kojih se sponzori

oslobađaju tako da ih dobro financijski plate kako bi ih se konačno riješili. Sve dok se politika i nekompetentni "foteljaši" tako agresivno miješaju u odabir stručnjaka u radu s mladima i određuje što su stvarni problemi, a što potrebe mladih, dotle će rasti broj nezaposlenih, narkodilera, ovisnika i svih onih kojima je važnije kako zaraditi, a ne raditi s mladima, a svi zajedno ćemo kao nojevi u pijesku zabijati glave.

Hrvatska mladež šuti, ali se malo za to tko brine. Kao da smo se pobrinuli da će naši nasljednici biti obilježeni kao skeptični naraštaj. I to je bit stvari i problema, a ne nasilje među mladima, koje nam UNICEF nameće kao prioritet problema mladih.

Zato završavam apelom i upozorenjem: STOP OVAKVOM NASILJU NAD MLADIMA: Analizom sadržaja šezdeset novinarskih natpisa u veljači i ožujku 2004. godine proizlazi da je u većini slučajeva riječ o nasilju među mladima. To nije nikakav odgovor na probleme mladih već (od)govor koji sugerira zaključak kako se posljedica promatrane pojave nasilja među mladima uzima kao uzrok rastuće društvene agresivnosti i sociopatološke pojavnosti na svim razinama.

Upozorenje: "hic Rhodus, hic salta", preneseno na naš problem znači da će voditelji UNICEF-oga programa morati odgovoriti javnosti zašto svojom kampanjom problem nasilja smatraju da ga generiraju mladi. Morati će i odgovoriti resornoj vladi, koja je tako olako dala suglasnost ovom programu) koliko su to oni "statistički" (na koju se pozivaju) smanjili broj nasilja među mladima i to "već" sljedeće godine kada će (tek onda definirati tim stručnjaka za evaluaciju cijeloga projekta)?! Kakva demonstracija, anarhičnosti i/ili neznanja!?

SUMMARY

The analysis of 60 journalistic texts from the beginning of 2004 to 17th April showed that investigative journalism is the most efficient type of media presentation of the problems of young people, and that young people are not labeled as the causes of violence in any of the texts.